

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 2 grudnia 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa (UE) 2015/2366 –
Usługi płatnicze – Artykuł 62 ust. 4 – Obowiązujące opłaty – Artykuł 107 ust. 1 –
Pełna harmonizacja – Artykuł 115 ust. 1 i 2 – Transpozycja i stosowanie – Abonament za
telewizję kablową i dostęp do Internetu – Umowy na czas nieokreślony zawarte przed datą
transpozycji tej dyrektywy – Opłaty mające zastosowanie do transakcji płatniczych bez
autoryzacji polecenia zapłaty zleconego po tej dacie

W sprawie C-484/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Oberlandesgericht München (wyższy sąd krajowy w Monachium,
Niemcy) postanowieniem z dnia 1 października 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w tym
samym dniu, w postępowaniu:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

przeciwko

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände Verbraucherzentrale
Bundesverband e. V.,**

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: K. Jürimäe, prezes trzeciej izby, pełniąca obowiązki prezesa dziewiątej izby, S. Rodin
i N. Piçarra (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

sekretarz: A. Calot Escobar,

po przeprowadzeniu pisemnego etapu postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Vodafone Kabel Deutschland GmbH – L. Stelten, Rechtsanwalt,
- w imieniu Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V. – C. Hillebrecht, Rechtsanwältin,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, M. Hellmann i U. Bartl, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, działająca w charakterze pełnomocnika, wspierana przez F. Meloncellego, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej – H. Tserepa-Lacombe i T. Scharf, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 62 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. 2015, L 337, s. 35; sprostowanie Dz.U. 2018, L 102, s. 97).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Vodafone Kabel Deutschland GmbH (zwaną dalej „spółką Vodafone”) a Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V. (federalną unią stowarzyszeń ochrony konsumentów, Niemcy) (zwaną dalej „Bundesverband”) w przedmiocie stosowania opłaty ryczałtowej z tytułu korzystania z określonych instrumentów płatniczych w celu realizacji transakcji płatniczych na podstawie umów zawartych między spółką Vodafone a konsumentami.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 6, 53 i 66 dyrektywy 2015/2366 mają następujące brzmienie:
 - „(6) Należy ustanowić nowe przepisy, aby wyeliminować luki regulacyjne, zapewniając jednocześnie większą jasność prawa i spójne stosowanie ram legislacyjnych w całej Unii. Dotychczasowym oraz nowym uczestnikom rynku należy zagwarantować równorzędne warunki działania, umożliwiając upowszechnienie nowych sposobów płatności wśród szerokiego kręgu użytkowników i zapewniając wysoki poziom ochrony konsumentów przy korzystaniu z tych usług płatniczych w całej Unii [...].
- [...]
- (53) Ponieważ konsumenci i przedsiębiorstwa nie są w takiej samej sytuacji, nie potrzebują takiego samego poziomu ochrony. Podczas gdy istotne jest zagwarantowanie praw konsumentów przepisami, od których stosowania nie można odstąpić na podstawie umowy, rozsądne jest umożliwienie przedsiębiorstwom oraz organizacjom dokonywania

innych uzgodnień, w sytuacji gdy nie mają do czynienia z konsumentami [...]. W każdym razie pewne podstawowe przepisy niniejszej dyrektywy powinny mieć zawsze zastosowanie, bez względu na status użytkownika.

[...]

- (66) Zróżnicowane praktyki krajowe w zakresie pobierania opłat z tytułu korzystania z danego instrumentu płatniczego (zwane dalej »pobieraniem dodatkowych opłat«) doprowadziły do powstania krańcowej niejednorodności unijnego rynku płatności oraz stały się źródłem niepewności dla konsumentów, zwłaszcza w kontekście handlu elektronicznego i w kontekście transgranicznym [...]. Ponadto mocnym argumentem przemawiającym za zasadnością weryfikacji praktyk pobierania dodatkowych opłat jest fakt, że rozporządzenie (UE) 2015/751 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę [przy użyciu karty] (Dz.U. 2015, L 123, s. 1)] ustanawia przepisy dotyczące opłat interchange z tytułu płatności realizowanych w oparciu o kartę [przy użyciu karty] [...]. Państwa członkowskie powinny rozważyć środki uniemożliwiające odbiorcom żądanie opłat za korzystanie z instrumentów płatniczych, w odniesieniu do których opłaty interchange są regulowane w rozdziale II rozporządzenia (UE) 2015/751”.

4 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany »Definicje», ma następujące brzmienie:

„Na potrzeby niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

- 5) »transakcja płatnicza« oznacza działanie zainicjowane przez płatnika lub w imieniu płatnika lub przez odbiorcę, polegające na złożeniu, transferze lub wypłacie środków pieniężnych, niezależnie od leżących u jego podstawy zobowiązań między płatnikiem a odbiorcą;

[...]

- 8) »płatnik« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest właścicielem rachunku płatniczego i składa zlecenie płatnicze z tego rachunku płatniczego, lub w przypadku gdy rachunek płatniczy nie istnieje – osoba fizyczna lub prawna, która składa zlecenie płatnicze;

- 9) »odbiorca« oznacza osobę fizyczną lub prawną będącą zamierzonym odbiorcą środków pieniężnych, które są przedmiotem transakcji płatniczej;

- 10) »użytkownik usług płatniczych« oznacza osobę fizyczną lub prawną korzystającą z usługi płatniczej w charakterze płatnika, odbiorcy lub płatnika i odbiorcy;

[...]

- 13) »zlecenie płatnicze« oznacza dyspozycję płatnika lub odbiorcy dla jego dostawcy usług płatniczych z żądaniem wykonania transakcji płatniczej;

- 14) »instrument płatniczy« oznacza zindywidualizowane urządzenie lub uzgodniony przez użytkownika usług płatniczych i dostawcę usług płatniczych zbiór procedur wykorzystywany w celu zainicjowania zlecenia płatniczego;

[...]

20) »konsument« oznacza osobę fizyczną, która w ramach umów o usługę płatniczą objętych niniejszą dyrektywą działa w celach innych niż jego [jej] działalność handlowa, gospodarcza lub zawodowa;

[...]”.

5 Artykuł 62 tej dyrektywy, zatytułowany „Obowiązujące opłaty”, stanowi w ust. 3–5:

„3. Dostawca usług płatniczych nie uniemożliwia odbiorcy żądania od płatnika opłaty, oferowania mu zniżki lub kierunkowania jego wyboru w inny sposób tak, by skorzystał z określonego instrumentu płatniczego. Ewentualne zastosowane opłaty nie mogą przekraczać kosztów bezpośrednich ponoszonych przez odbiorcę z tytułu korzystania z określonego instrumentu płatniczego.

4. W każdym razie [wypadku] państwa członkowskie zapewniają, by odbiorca nie żądał opłat za korzystanie z instrumentów płatniczych, w przypadku których opłaty interchange są regulowane na mocy rozdziału II rozporządzenia (UE) 2015/751, ani za te usługi płatnicze, do których zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 260/2012 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2012 r. ustanawiające wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 924/2009 (Dz.U. 2012, L 94, s. 22)].

5. Państwa członkowskie mogą zakazać żądania opłat lub ograniczyć prawo odbiorcy do żądania opłat, mając na uwadze potrzebę pobudzania konkurencji i promowania korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych”.

6 Artykuł 107 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Pełna harmonizacja”, stanowi w ust. 1:

„Z zastrzeżeniem [...] art. 62 ust. 5 [...] państwa członkowskie nie utrzymują ani nie ustanawiają – w zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa zawiera zharmonizowane przepisy – przepisów innych niż te ustanowione w niniejszej dyrektywie”.

7 Artykuł 115 dyrektywy 2015/2366, zatytułowany „Transpozycja”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Do dnia 13 stycznia 2018 r. państwa członkowskie przyjmują i opublikują środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy [...].

2. Państwa członkowskie stosują te środki od dnia 13 stycznia 2018 r.

[...]”.

Prawo krajowe

8 Paragraf 270a Bürgerliches Gesetzbuch (ustawy kodeks cywilny) w brzmieniu znajdującym zastosowanie od dnia 13 stycznia 2018 r. (zwanej dalej „BGB”) brzmi następująco:

„Umowa zobowiązująca dłużnika do uiszczenia opłaty za korzystanie z podstawowego polecenia zapłaty SEPA [(jednolitego obszaru płatności w euro)], firmowego polecenia zapłaty SEPA, polecenia

przelewu SEPA lub karty płatniczej jest nieważna. Zdanie pierwsze ma zastosowanie do korzystania z kart płatniczych tylko w przypadku transakcji płatniczych z konsumentami, do których ma zastosowanie rozdział II [rozporządzenia 2015/751]”.

- 9 Artykuł 229 § 45 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (ustawy wprowadzającej kodeks cywilny, zwanej dalej „EGBGB”) stanowi:

„(1) Do zobowiązań mających za przedmiot wykonywanie transakcji płatniczych powstałych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. stosuje się wyłącznie BGB i art. 248 [niniejszej ustawy] w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 stycznia 2018 r.

(2) Do zobowiązań mających za przedmiot wykonywanie transakcji płatniczych powstałych do dnia 13 stycznia 2018 r., stosuje się BGB i art. 248 [niniejszej ustawy] w brzmieniu obowiązującym do dnia 13 stycznia 2018 r., o ile ust. 3 i 4 nie stanowią inaczej.

(3) Jeżeli, w przypadku zobowiązania, o którym mowa w ust. 2, realizacja transakcji płatniczej została zlecona dopiero począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r., do tej transakcji płatniczej stosuje się wyłącznie BGB i art. 248 [niniejszej ustawy] w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 stycznia 2018 r.

[...]

(5) Paragraf 270a BGB stosuje się do wszystkich zobowiązań powstałych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r.”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 10 Spółka Vodafone jest operatorem sieci kablowej i dostawcą dostępu do Internetu prowadzącym działalność na terytorium Niemiec. Od momentu transpozycji dyrektywy 2015/2366 do prawa niemieckiego, ze skutkiem od dnia 13 stycznia 2018 r., spółka Vodafone dokonuje rozróżnienia pomiędzy umowami o świadczenie usług telekomunikacyjnych i usług telewizji kablowej zawartymi przed tą datą oraz umowami zawartymi począwszy od tej daty. W pierwszej kategorii umów operator ten – zgodnie z ogólną klauzulą umowną – stosuje do klientów, którzy nie autoryzowali dokonywania polecenia zapłaty, lecz sami uiszczają faktury w drodze przelewu SEPA, opłatę ryczałtową zwaną – „Selbstzahlerpauschale” (ryczałt z tytułu płatności dokonanej przez samego klienta) w wysokości 2,50 EUR za transakcję płatniczą. Owa klauzula umowna nie została jednak uwzględniona w cenniku znajdującym zastosowanie do drugiej kategorii umów.
- 11 Spółka Vodafone uważa, że ma prawo stosować tę klauzulę umowną do transakcji płatniczych, których wykonanie zostało zlecone na podstawie umów zawartych do dnia 13 stycznia 2018 r., i w związku z tym pobierać rzeczony ryczałt od tych transakcji nawet po tej dacie. Zdaniem tego operatora zakaz pobierania dodatkowych opłat przewidziany w § 270a BGB ma zastosowanie wyłącznie do umów na czas nieokreślony zawartych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. Ponieważ art. 229 § 45 pkt 5 EGBGB odnosi się do zobowiązań powstałych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r., zastosowanie § 270a BGB z mocą wsteczną do umów zawartych przed tą datą nie może być brane pod uwagę, nawet jeśli transakcje płatnicze zlecone na podstawie tych umów były wykonywane dopiero począwszy od tego dnia.

- 12 Bundesverband podnosi, że przewidziany w § 270a BGB zakaz pobierania dodatkowych opłat obowiązujący począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. ma zastosowanie również do transakcji płatniczych zleconych po tej dacie w ramach wykonywania umów zawartych przed tą datą, ponieważ art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 ma na celu ustanowienie z dniem 13 stycznia 2018 r. jednolitych warunków w ramach rynku wewnętrznego usług płatniczych. Ponadto przepis przejściowy z art. 229 § 45 EGBGB należy, zgodnie z pkt 3 tego paragrafu, interpretować w ten sposób, że począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. nowe przepisy mają zastosowanie do wszystkich transakcji płatniczych zleconych począwszy od tego dnia, włącznie z tymi, których podstawą są umowy zawarte przed tą datą.
- 13 W tych okolicznościach Bundesverband wniosła skargę do sądu, żądając, by spółka Vodafone zaprzestała stosowania do wszystkich transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. pobierania ryczałtu z tytułu płatności dokonanych przez samego klienta, i wygrała sprawę.
- 14 Oberlandesgericht München (wyższy sąd krajowy w Monachium, Niemcy), do którego spółka Vodafone wniosła apelację, skłania się do uznania, że § 270a BGB, który dokonuje transpozycji art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 do prawa niemieckiego, ma zastosowanie również wtedy, gdy zobowiązanie umowne będące podstawą transakcji płatniczych powstało do dnia 13 stycznia 2018 r., ale płatności wymagalne w określonych – co do zasady miesięcznych – odstępach czasu zostały zlecone dopiero po tej dacie.
- 15 Zdaniem tego sądu z dniem 13 stycznia 2018 r., niezależnie od daty zawarcia umów na czas nieokreślony, w Unii ustanowiony został bowiem jednolity system opłat na rynku płatności, w związku z czym zakaz pobierania dodatkowych opłat przewidziany w tym przepisie znajduje zastosowanie również do umów zawartych na czas nieokreślony do dnia 13 stycznia 2018 r.
- 16 Sąd ten wskazuje również, że art. 229 § 45 pkt 5 EGBGB, który odnosi się wyłącznie do powstania zobowiązania umownego, podczas gdy nie ma o tym mowy w dyrektywie 2015/2366, podważa pełne stosowanie zakazu pobierania dodatkowych opłat od transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r., w sytuacjach gdy zobowiązanie umowne będące podstawą tych transakcji płatniczych powstało przed tą datą.
- 17 W tych okolicznościach Oberlandesgericht München (wyższy sąd krajowy w Monachium) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 62 ust. 4 [dyrektywy 2015/2366] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce krajowej, które ustanawiają system przejściowy dla zobowiązań umownych zawartych z konsumentami na czas nieokreślony i które dopuszczają, by zakaz pobierania opłat za korzystanie z instrumentów płatniczych i za usługi płatnicze na podstawie odpowiedniego krajowego przepisu transponującego [dyrektywę] miał zastosowanie tylko wtedy, gdy zobowiązanie będące jego podstawą powstało począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r., ale nie wtedy, gdy zobowiązanie takie powstało przed dniem 13 stycznia 2018 r., chociaż realizacja (kolejnych) transakcji płatniczych rozpoczęła się dopiero począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r.?”

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 18 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce krajowej, zgodnie z którymi w ramach umów z konsumentami zawartych na czas nieokreślony zakaz pobierania opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w tym przepisie, ma zastosowanie wyłącznie do transakcji płatniczych zleconych w ramach wykonania umów zawartych po dniu 13 stycznia 2018 r., tak że opłaty te nadal mają zastosowanie do transakcji płatniczych zleconych po tej dacie w ramach wykonania umów zawartych na czas nieokreślony przed tą datą.
- 19 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględnić nie tylko jego brzmienie, ale także jego kontekst i cel aktu prawnego, którego jest on częścią (wyroki: z dnia 13 października 2016 r., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, pkt 26; z dnia 26 stycznia 2021 r., Szpital Kliniczny im. dra J. Babińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie, C-16/19, EU:C:2021:64, pkt 26).
- 20 Co się tyczy brzmienia art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366, stanowi on, że państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorca w rozumieniu art. 4 pkt 9 tej dyrektywy nie mógł pobierać opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych, w odniesieniu do których opłaty interchange są regulowane na mocy rozdziału II rozporządzenia 2015/751, i za usługi płatnicze, do których stosuje się rozporządzenie nr 260/2012. Z brzmienia tego przepisu nie wynika żadne uściślenie dotyczące stosowania tego zakazu w czasie.
- 21 W tych okolicznościach należy skupić się na kontekście, w jaki wpisuje się zakaz pobierania opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366, a także na celach realizowanych przez tę dyrektywę.
- 22 Co się tyczy kontekstu art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 należy zauważyć w pierwszej kolejności, że zgodnie z art. 115 ust. 1 i art. 115 ust. 2 akapit pierwszy tej dyrektywy chociaż państwa członkowskie powinny były przyjąć i opublikować środki niezbędne do wykonania tej dyrektywy do dnia 13 stycznia 2018 r., to jednak przepisy te zaczęły obowiązywać dopiero począwszy od tego dnia.
- 23 W drugiej kolejności – ponieważ art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 zawiera zharmonizowane przepisy, państwa członkowskie na podstawie art. 107 ust. 1 tej dyrektywy począwszy od daty przewidzianej w art. 115 ust. 2 akapit pierwszy tej dyrektywy nie utrzymują w mocy ani nie ustanawiają przepisów innych niż przewidziane w tej dyrektywie.
- 24 W trzeciej kolejności – ponieważ zakaz pobierania opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366, ma zastosowanie do transakcji płatniczych w rozumieniu art. 4 pkt 5 tej dyrektywy „niezależnie od leżących u jego podstawy zobowiązań między płatnikiem a odbiorcą”, datą właściwą dla zastosowania tego zakazu jest data zlecenia transakcji płatniczej, a nie data powstania stosunku zobowiązaniowego będącego podstawą tej transakcji.
- 25 Z wykładni systemowej art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 wynika zatem, że zakaz żądania opłat za korzystanie z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w tym przepisie, ma zastosowanie do wszystkich transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r.

- 26 Co się tyczy celów realizowanych przez dyrektywę 2015/2366, należy zauważyć, że jej celem jest wspieranie dalszej integracji wewnętrznego rynku usług płatniczych oraz w szczególności zapewnienie wysokiego poziomu ochrony użytkownikom mającym status konsumentów, tak jak wynika to w szczególności z motywów 6 i 53 tej dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 11 listopada 2020 r., DenizBank, C-287/19, EU:C:2020:897, pkt 102 i przytoczone tam orzecznictwo), przy czym ochrona konsumentów w ramach polityki Unii Europejskiej została przewidziana w art. 169 TFUE i w art. 38 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zob. analogicznie wyrok z dnia 2 marca 2017 r., Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main, C-568/15, EU:C:2017:154, pkt 28).
- 27 Ponadto, jak wynika z motywu 66 dyrektywy 2015/2366, zamiarem prawodawcy Unii było przewyciężenie, za pomocą zakazu przewidzianego w art. 62 ust. 4 tej dyrektywy, rozdrobnienia praktyk krajowych w zakresie pobierania opłat za korzystanie z określonych instrumentów płatniczych, które to rozdrobnienie spowodowało krańcową niejednorodność rynku płatności i stało się źródłem niepewności dla konsumentów, zwłaszcza w kontekście handlu elektronicznego i w kontekście transgranicznym.
- 28 Tymczasem każde zróżnicowane stosowanie tego zakazu w zależności od tego, czy zobowiązania leżące u podstaw transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. powstały przed tą datą, czy po niej, zagroziłoby harmonizacji na poziomie Unii, ustanowionej w art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 w związku z jej art. 107 ust. 1, a cel tej dyrektywy, jakim jest ochrona konsumentów na wewnętrznym rynku usług płatniczych, zostałby osłabiony.
- 29 W tym kontekście należy ponadto oddalić podniesiony przez spółkę Vodafone w uwagach na piśmie argument, zgodnie z którym zasady niedziałania prawa wstecz i ochrony uzasadnionych oczekiwań zostały naruszone przewidzianym w ten sposób w art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 obowiązywaniem tego zakazu w czasie.
- 30 Należy przypomnieć w tym względzie, że nowy przepis stosuje się od wejścia w życie aktu, który go wprowadza, i że choć nie stosuje się go do sytuacji prawnych powstałych i ostatecznie zakończonych przed tym wejściem w życie, to stosuje się go jednak do przyszłych skutków sytuacji powstałej pod rządami dawnej ustawy oraz do nowych sytuacji prawnych, chyba że z brzmienia, systematyki lub celu normy jednoznacznie wynika, że należy jej przypisać skutek działania z mocą wsteczną. Dzieje się tak w szczególności w przypadku, gdy wraz z nową normą zostają wydane przepisy szczególne, które określają konkretnie warunki jej stosowania w czasie (zob. podobnie wyrok z dnia 14 maja 2020 r., Azienda Municipale Ambiente, C-15/19, EU:C:2020:371, pkt 56, 57 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 31 Tymczasem w niniejszej sprawie, ponieważ art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366, jak wynika z pkt 25 niniejszego wyroku, nie dotyczy transakcji płatniczych zrealizowanych do dnia 13 stycznia 2018 r., przepis ten nie dotyczy sytuacji prawnych powstałych i ostatecznie zakończonych przed tą datą, a zatem nie wywołuje skutku wstecz. Ponadto, co się tyczy transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. w ramach wykonywania umów zawartych na czas nieokreślony przed tą datą, art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 stanowi jedynie przypadek zastosowania nowej normy prawnej do przyszłych skutków sytuacji powstałej pod rządami normy wcześniejszej.
- 32 Należy wreszcie dodać, że w zakresie, w jakim sąd odsyłający jest zdania, iż art. 229 § 45 pkt 5 EGBGB podważa pełne stosowanie zakazu pobierania dodatkowych opłat od transakcji płatniczych zleconych począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r., jeżeli zobowiązanie umowne

będące podstawą tych transakcji płatniczych powstało przed tą datą, do tego sądu należy zgodnie z utrwalonym orzecnictwem ustalenie, czy przepis ten może być przedmiotem wykładni zgodnej z art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366, zgodnie z wykładnią nadaną mu w pkt 25 niniejszego wyroku, w celu zapewnienia w ramach rozstrzygania sporu, który przed tym sądem zawisł, pełnej skuteczności prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 15 października 2020 r., Association française des opérateurs de banques, C-778/18, EU:C:2020:831, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 33 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 62 ust. 4 dyrektywy 2015/2366 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce krajowej, zgodnie z którymi w ramach umów z konsumentami zawartych na czas nieokreślony zakaz pobierania opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w tym przepisie, ma zastosowanie wyłącznie do transakcji płatniczych zleconych w ramach wykonywania umów zawartych po dniu 13 stycznia 2018 r., w ten sposób że opłaty te mają nadal zastosowanie do transakcji płatniczych zleconych po tej dacie w ramach wykonania umów zawartych na czas nieokreślony przed tą datą.

W przedmiocie kosztów

- 34 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewięta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 62 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce krajowej, zgodnie z którymi w ramach umów z konsumentami zawartych na czas nieokreślony zakaz pobierania opłat z tytułu korzystania z instrumentów płatniczych i usług płatniczych, o których mowa w tym art. 62 ust. 4, ma zastosowanie wyłącznie do transakcji płatniczych zleconych w ramach wykonywania umów zawartych po dniu 13 stycznia 2018 r., w ten sposób że opłaty te mają nadal zastosowanie do transakcji płatniczych zleconych po tej dacie w ramach wykonania umów zawartych na czas nieokreślony przed tą datą.

Podpisy